

STRATEGII DE LECTUR SIMPATETIC

APLICATE OPEREI MONIC I LOVINESCU

Gra ie programelor colare, literatura de grani ocup , în opinia noastr , un loc de “Cenu reas ” în economia celor patru ani de liceu. La clasa a IX-a, de exemplu, întâlnim la Ed. Humanitas fragmente de texte S.F. i de texte tiin ifice care pledeaz pentru ele, un text memorialistic i câteva scrisori. La Ed. Art, g sim fragmente de jurnale, coresponden i cam atât. Dac programa de clasa a IX-a este variat în ceea ce prive te paleta de elemente caracteristice literaturii de grani , începând cu clasa a X-a abia putem puncta prezen a acestora (câteva no iuni teoretice legate de jurnal i de confesiune, caracteristicile jurnalului, al turi de fragmente de jurnal). La clasa a XI-a observ m doar referiri la conceptul de autenticitate în cadrul romanului psihologic camilpetrescian. Clasa a XII -a propune studiul memoriilor i pentru filiera filologie studiul de caz “Dinamica unor specii nonfic ionale ast zi / “Jurnalul i memoriile dup 1990”.

În ceea ce prive te prezen a Monic i Lovinescu în manualele colare, remarc m în manualul de clasa a XII-a de la Ed. Art (coordonat de Adrian Costache) dou citate din “Unde scurte 4” (la studiul de caz: “Literatura aservit ideologiei comuniste”) i “Unde scurte 5” la studiul de caz “Dinamica unor specii dup 1990: jurnalul, memoriile”), iar la Ed. Humanitas (clasa a XII-a) un citat în cadrul informa iilor legate de studiul de caz “Literatura aservit ideologiei comuniste”.

Strategiile de lectur simpatetic urm resc atragerea elevilor spre domeniul lecturii i dezvoltarea competen elor scripturale i comunica ionale.

Consider m c cele interactive de grup în primul rând asigur stimularea interesului elevilor vizavi de domeniul lecturii în particular i de domeniul literaturii în general.

Dintre strategiile de dezvoltare a gândirii critice, putem aplica „**Gânde te-Perechi-Prezint** ” sau „**Tehnica R.A.I.**” în cadrul orelor de literatur care vizeaz studiul operei Monic i Lovinescu. Prima se poate utiliza pentru actualizarea cuno tin elor elevilor sau dup lectura ulterioar a textului, formând deprinderea de expunere în scris a propriilor tr iri. Profesorul propune elevilor un subiect de medita ie ce are tangen e de con inut/ de mesaj cu textul ce va fi citit (piese de teatru: ”Ce a face dac a fi regizor?”- clasa a IX-a la unitatea de înv are” Literatura i celelalte arte,, etc.). Fiecare elev descrie o experien în leg tur cu subiectul dat. Apoi, în perechi, elevii î i prezint unul altuia textele, discut ambele p reri. Se formeaz grupuri de 4-6 membri i se ascult fiecare opinie. Se prezint în fa a clasei câte o opinie din fiecare grup i se discut asupra lor. Dup alte activit i de analiz a textului, profesorul cere elevilor s stabileasc în perechi asem n rile/ deosebiri între textul imaginat i cel studiat (care analiza felul în care era pus în scen o pies de Eugen Ionescu, de exemplu).

Metod de fixare i de sistematizare a cuno tin elor sau de verificare, „R.A.I.” dezvolt gândirea critic , realizeaz feedback-ul unei activit i prin jocul cu mingea. Elevul care arunc mingea formuleaz o întrebare, cel care o prinde r spunde i interogheaz apoi un alt coleg. Este obligatorie cunoa terea r spunsurilor la întreb rile puse, în caz contrar elevii sunt elimina i. Prin R.A.I., elevii devin coparticipan i la propria formare. La clasa a IX-a se poate utiliza într-o lec ie care prezint un interviu luat Monic i Lovinescu, dup ce s-a parcurs fi a biografic a acesteia situat pe „man etele” paginii de manual: Cine a fost Monica Lovinescu? Ce titlul alunui volum ai re inut? Ce p rere are Monica Lovinescu despre libertate? .a.

Activit ile centrate pe grupe se combin cu alte metode activizante, de regul studiul de caz, înv area prin descoperire, problematizarea etc.

Activitatea pe grupe stimulează spiritul de responsabilitate față de colectiv, curiozitatea, spiritul competitiv, cooperarea și valorifică avantajele muncii colare și extra colare în grup. La gimnaziu, un grup poate strânge citate și întocmi portretul fizic al personajului indicat (Cella Delavrancea), altul-portretul moral și ultimul-mijloacele de caracterizare folosite de Monica Lovinescu în fragmentul din 15 ianuarie 1988 („Pragul”). Prin sinteză, cu ajutorul profesorului elevii vor stabili valoarea creației și locul în opera scriitorului. Aprecierea și evaluarea rezultatelor în cont de munca individuală și colectivă (prin punctaje, grile).

„**Predarea reciprocă / E.R.R.**” stimulează interesul elevilor pentru actul învățării. Alina Pamfil¹ prezintă etapele acestui model al dezvoltării personale, strategie construită de Ch. Temple care structurează lecția în care se folosește strategia didactică „**E.R.R.**” (**evocare-revocarea sensului-reflecție**) în funcție de trei elemente-cheie: “1. etapa de evocare (actualizare) și de sistematizare a cunoștințelor pe care elevii le au deja despre subiect; 2. activitatea propriu-zisă de predare-învățare; 3. etapa de reflecție asupra cunoștințelor dobândite și asupra modului în care au fost dobândite”. După prima lectură au loc discuțiile textului (a impresiilor, a reacțiilor în legătură cu acesta: ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut, de ce experiență personală sau de ce ființe le amintește, ce i-a surprins etc.), indicarea elementelor relevante pentru elevi, ilustrarea/ asocierea de imagini desenate/ pictate/ fotografiate etc. cu textul citit, cu o amintire personală, realizarea lecturii anticipative (vers cu vers, paragraf cu paragraf, secvență cu secvență). Se stimulează și adesea curiozitatea, imaginația, capacitatea de argumentare, valorificarea experienței anterioare în asimilarea noilor cunoștințe, stimularea interpretărilor personale ale elevilor.

Studiul de caz **Jurnalul și memoriile după 1990** este plasat de programa colară în vigoare clasei a XII-a, profil filologie. Cu două săptămâni înaintea susținerii, au loc stabilirea echipei, a bibliografiei și a obiectivelor investigației (definirea speciilor jurnal și memorii, precizarea tipologiilor și a caracteristicilor acestora: fixarea circumstanțelor situației limită abordate, menționarea experienței exilului, a dorinței publicului de a se edita memorialistic și jurnale după 1990, descrierea și analiza componentelor cazului expus, precizarea rolului acestor specii de granițe și apoi aplicarea realizată cu întregul colectivul, pe baza fragmentelor propuse de manual. Profesorul sistematizează și nuanțează informațiile pentru ceilalți elevi din clasă, iar aceștia pun întrebări colegilor dacă au neclarități. Pentru finalizare, profesorul propune sarcini diferite: întregii clase (**Redactați un eseu liber de 2-4 pagini despre rolul și importanța jurnalului în existența unui scriitor sau a unui om obișnuit**) și membrilor grupei de lucru: (**Alegeți o confesiune diaristică a Monicăi Lovinescu și urmăriți aspectul de jurnal intim conturând o imagine a persoanei autoarei**). Pentru realizarea studiului de caz, se mai folosesc și alte strategii didactice: **investigația de grup** (aici) și **referatul (Rolul literaturii de frontieră în perioada postbelică)**, **portofoliul de autor-Monica Lovinescu** (referate, conspecte, investigații, alte compuneri, poezii, pagini de jurnal propriu etc.), argumentările orale și scrise (eseu), dezbateri (A reprezentat literatura de frontieră un gen de succes după 1990?), compuneri de scrisori adresate Monicăi Lovinescu în calitate de prieten/- etc.

Excursia tematică în zona Fălcieni pe ruta București-Ploiești-Buzău-Bacău-Roman-Păcăni Fălcieni și retur este mai mult un vis decât o posibilitate dacă ne raportăm la condițiile economice actuale. După stabilirea traseului cu elevii, a obiectivelor și a activităților desfășurate, are loc împărțirea sarcinilor individuale. Se pot vizita Muzeul “I.L. Caragiale” din Ploiești, Cetatea de scaun din Suceava, Casa Lovinescu din Fălcieni. Elevii vor face fotografiile, vor lua interviuri muzeografilor (întrebările se stabilesc de acasă), își vor achiziționa materiale necesare întocmirii portofoliului de autor, vor citi din cărțile autoarei, vor urmări documentare despre Monica Lovinescu. La întoarcere, prin discuții, profesorul sintetizează informațiile, punctând momentele esențiale.

În lecțiile de clasă a VII-a care conțin descrieri umane, profesorul poate porni de la un portret realizat de Monica Lovinescu al lui E. Ionescu, M. Eliade sau Cella Delavrancea, solicitând elevilor să identifice elemente fizice sau morale, exprimări deosebite etc.

¹ Pamfil, Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Pitești, Ed. Paralela 45, 2003, p.51.

Bibliografie:

Pamfil, Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Pitești, Ed. Paralela 45, 2003.

Prof. Rusan Oana-Raluca
coala cu clasele I-VIII nr.195, sector 3
București